

Sygn. akt I CK 110/05

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Henryk Pietrkowski

Protokolant Beata Rogalska

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta Stołecznego

Warszawy

przeciwko Zakładom Mechanicznym *PZL-Wola* S.A.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 10 sierpnia 2005 r.,

kasacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 21 października 2004 r.,

oddala kasację.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 8 grudnia 2003 r. zasądził od pozwanego - Zakładów Mechanicznych „PZL - Wola” S.A. na rzecz Skarbu Państwa - Miasta Stołecznego Warszawy kwotę 171.718 zł z ustawowymi odsetkami, w pozostałej części powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

W ustaleniach stanowiących jego podstawę przyjął, że pozwany, jako użytkownik wieczysty gruntu stanowiącego własność Skarbu Państwa zobowiązany był do zapłaty na rzecz powoda opłaty rocznej w kwocie 85.859 zł do dnia 31 marca każdego roku. Pozwany nie wniósł opłaty za 1999 r., 2001 r. i 2002 r., natomiast w dniu 29 marca 2000 r. przekazał na rzecz powoda kwotę 85.859 zł ze wskazaniem, że jest to opłata za 2000 r. Wpłatę tę powód zaliczył na opłatę za 1999 r. i dochodził opłat za lata 2000 do 2002. W toku procesu rozszerzył powództwo o kwotę 58.802 zł stanowiącą odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie opłaty za 1999 r.

Sąd Okręgowy uznał, że pozwany skorzystał z uprawnienia, jakie daje dłużnikowi art. 451 § 1 k.c. i przy dokonywaniu wpłaty w dniu 29 marca 2000 r. wskazał, że reguluje dług z tytułu opłaty za 2000 r., zatem należność tę uiszczył w terminie. Ponieważ powód nie wystąpił przeciwko pozwanemu z żądaniem uregulowania opłaty za 1999 r., aż do chwili wytoczenia powództwa w dniu 31 stycznia 2003 r., roszczenie to - jak zarzucał pozwany - uległo przedawnieniu w 2002 r. wraz z roszczeniem o odsetki od tej należności. W tej sytuacji jako bezzasadne ocenił żądanie zasądzenia opłaty za 2000 r., która została uiszczona, natomiast uwzględnił powództwo obejmujące żądanie zapłaty opłat za 2001 i 2002 r. wraz z odsetkami za opóźnienie w ich zapłacie.

W apelacji od wyroku Sądu Okręgowego powód domagał się jego zmiany przez zasądzenie dodatkowo na jego rzecz kwoty 144.659 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu opłaty rocznej za 1999 r. oraz skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w jej zapłacie.

Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu apelacji odnośnie do naruszenia art. 451 § 1 k.c. wskazując, że wierzytelności z tytułu opłat za wieczyste użytkowanie,

wymagalne corocznie do dnia 31 marca stanowią kilka długów tego samego rodzaju, i jakich mowa w tym przepisie, zatem dłużnik mógł dokonać wskazania, że zapłaconą kwota zaspakaja dług z tytułu opłaty za 2000 r. Podtrzymał stanowisko Sądu Okręgowego co do przedawnienia - z upływem trzech lat od wymagalności liczonej od 1 kwietnia 1999 r., to jest z dniem 1 kwietnia 2002 r. - roszczenia o zapłatę opłaty za 1999 r. Uwzględnił natomiast apelację co do kwoty 35.526,79 zł, uznając za zasadne w tej części roszczenie powoda o odsetki. W tym zakresie stwierdził, że roszczenie to, zgłoszone w dniu 29 września 2003 r., ulega trzyletniemu przedawnieniu, a zatem przysługuje ono powodowi za okres od 29 września 2000 r. do 31 marca 2002 r. to jest do upływu terminu przedawnienia należności głównej.

W następstwie tego, wyrokiem z dnia 21 października 2004 r., zmienił zaskarżony wyrok w części oddającej powództwo przez zasądzenie na rzecz powoda powyższej kwoty, zaś dalszą apelację oddalił, prostując przy tym oznaczenie strony powodowej przez oznaczenie jej jako Skarb Państwa - Prezydent m.st. Warszawy.

Powyższy wyrok zaskarżył pozwany w części uwzględniającej apelację powoda, wnosząc w kasacji o jego zmianę (bez wskazania postulowanego jej kierunku) lub uchylenie oraz przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Z powołaniem się na podstawę naruszenia prawa materialnego zarzucił błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 118 w zw. z art. 117 § 2 k.c. i art. 120 § 1 k.c. oraz w zw. z art. 481 § 1 k.c. i 482 k.c. w zw. z art. 359 § 1 k.c.

W uzasadnieniu zarzutów twierdził, że uwzględnione przez Sąd Apelacyjny roszczenie powoda o odsetki w ogóle nie powstało, albowiem zgłoszone zostało już po przedawnieniu należności głównej, a niezależnie od tego nawet gdyby przyjąć, że jest ono skuteczne, to uległo przedawnieniu w związku z przedawnieniem należności głównej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasądzona przez Sąd Apelacyjny kwota obejmuje odsetki za opóźnienie powstałe przed przedawnieniem się roszczenia głównego.

Roszczenie o odsetki za opóźnienie, po jego powstaniu, uzyskuje samodzielny byt niezależny od długu głównego i ulega przedawnieniu odrębnie od niego osobno za każdy dzień, w ustanowionym w art. 118 k.c. trzyletnim terminie dla roszczeń okresowych, jednak najpóźniej w chwili przedawnienia się roszczenia głównego (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04, dotychczas niepublikowana). W związku z tym, odsetki naliczone za czas do przedawnienia roszczenia głównego mogą być dochodzone także po upływie jego przedawnienia, w zakresie w jakim - według powyższych reguł - roszczenie o nie nie uległo przedawnieniu (uchwała SN z dnia 10 listopada 1995 r., III CZP 156/95, OSNC 1996, nr 3, poz. 31).

W okolicznościach sprawy roszczenie powoda o odsetki za opóźnienie od opłaty rocznej za 1999 r. przedawniły się wraz należnością główną z upływem 31 marca 2002 r., trafnie więc przyjął Sąd Apelacyjny, iż mimo przedawnienia powód mógł ich skutecznie dochodzić, za okres od 29 września 2000 r. do 31 marca 2002 r.

Wbrew pogładowi skarżącego fakt „zgłoszenia” lub „niezgłoszenia” roszczenia o odsetki za opóźnienie nie ma wpływu na jego powstanie, gdyż o tym, że wierzycielowi należą się odsetki przesądza sam fakt opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia głównego. Odrębną kwestią jest natomiast to, czy po przedawnieniu roszczenia głównego, za okres po jego przedawnieniu w ogóle powstaje roszczenie o odsetki za opóźnienie.

Przesłanki opóźnienia, z którym art. 481 k.c. wiąże obowiązek zapłaty odsetek stanowią: istnienie ważnego zobowiązania oraz skuteczność roszczenia wierzyciela, który może w danym momencie je egzekwować. Skuteczne zgłoszenie przez dłużnika zarzutu przedawnienia wyłącza zasądzenie roszczenia, a w konsekwencji także egzekucję. Dłużnik, który w takiej sytuacji może odmówić spełnienia świadczenia, zgodnie z art. 117 § 2 k.c., nie popada w opóźnienie, chociażby termin jego spełnienia upłynął. Po przedawnieniu świadczenia głównego, nie powstaje więc roszczenie o odsetki za opóźnienie za okres po jego przedawnieniu (powołana uprzednio uchwała SN z dnia 10 listopada 1995 r.).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy oddalił wniesioną bez usprawiedliwianej podstawy kasację (art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).